

Sharon M. Draper (n. 1948, Ohio, SUA) este o îndrăgită scriitoare de literatură pentru copii și o profesoară multipremiată. A studiat la Universitatea Pepperdine din California, apoi a început să lucreze în învățământ. Pentru activitatea didactică a primit numeroase premii și distincții, cele mai importante fiind Premiul Național pentru Profesoara Anului (1997) și Premiul Margaret E. Edwards (2015).

A scris peste douăzeci de cărți pentru copii, pentru care a primit o mulțime de premii: *Tears of a Tiger* (Premiul Coretta Scott King), *Sassy: Little Sister Is Not My Name!* (desemnată de părinți cartea anului 2009), *Stella by Starlight* (Premiul Charlotte Huck).

Din capul meu s-a aflat aproape doi ani pe lista de bestselleruri *New York Times*, a fost aleasă Cartea Anului de *Kirkus Reviews* și, printre altele, a fost recompensată cu Premiul Josette Frank.

SHARON M. DRAPER

Din capul meu

Traducere din engleză și note
de Iulia Arsintescu

arthur

Cuvinte.

Mă înconjoară mii de cuvinte. Poate milioane.

Catedrală. Maioneză. Rodie.

Mississippi. Napolitan. Hipopotam.

Mătăsos. Înfricoșător. Iridescent.

Gâdilat. Strănut. Dorință. Îngrijorare.

Cuvintele s-au învărtejit mereu în jurul meu ca fulgii de zăpadă – fiecare dintre ele delicat și diferit, fiecare topindu-se neatins în palmele mele.

În adâncul meu, cuvintele se adună în mormane uriașe. Munți de expresii, de propoziții și de idei interconectate. Fraze inteligente. Glume. Cântece de dragoste.

Încă de când eram foarte mică – poate de numai câteva luni –, cuvintele mi s-au părut ca niște daruri dulci, lichide, și le-am băut ca pe limonadă. Aproape că puteam să le simt gustul. Ele făceau ca gândurile și sentimentele mele încâlcite să capete substanță. Părinții mei m-au învăluit mereu în conversații. Au pălăvrăgit și au gânгурit. Au verbalizat și au vocalizat. Tata mi-a cântat. Mama mi-a susurat în ureche forța ei.

Fiecare cuvânt pe care părinții mei mi l-au spus sau l-au rostit despre mine, eu l-am absorbit, l-am păstrat și l-am ținut minte. Le-am reținut pe toate.

Habar n-am cum am descifrat procesul complicat al cuvintelor și al gândurilor, dar s-a întâmplat repede și natural. De la vârsta de doi ani, toate amintirile mele au avut cuvinte și toate cuvintele au avut înțeles.

Dar numai în capul meu.

N-am rostit niciodată nici măcar un singur cuvânt. Am aproape unsprezece ani.

2 |

Nu pot vorbi. Nu pot merge. Nu mă pot hrăni singură și nu mă pot duce singură la toaletă. Sunt o mare bătaie de cap.

Brațele și palmele mele sunt destul de țepene, dar pot apăsa butoanele de pe telecomanda televizorului și îmi pot mișca scaunul cu roțile apucând mânerul de pe roți. Nu pot ține o lingură sau un creion fără să le scap. Echilibrul meu este zero – Humpty Dumpty¹ se ține pe picioare mai bine decât mine.

Când oamenii se uită la mine, probabil că văd o fetiță brunetă cu păr scurt și creț, legată cu niște curele într-un scaun cu roțile roz. Apropo, nu-i nimic drăgălaș într-un scaun cu roțile de culoare roz. Rozul nu schimbă nimic.

Văd o fetiță cu ochi căprui, plini de curiozitate. Numai că unul e șui.

Capul i se bălăngăne puțin.

Uneori îi curge salivă din gură.

Este foarte micuță pentru o fetiță de zece ani și trei sferturi.

¹ Personaj din *Alice în Țara Minunilor* de Lewis Carroll, traducere de Antoaneta Ralian, Editura Arthur, București, 2010.

Are picioare subțiri de tot, poate din cauză că n-au fost folosite niciodată.

Corpul ei are tendința să se miște de capul lui, picioarele trag uneori șuturi neașteptate în aer, iar brațele o iau razna când te aștepți mai puțin, izbind orice le iese în cale – un teanc de CD-uri, o farfurie cu supă, o vază cu trandafiri.

Nu se controlează prea bine.

După ce oamenii termină de făcut lista problemelor mele, dacă au răbdare, ar putea să remarce că am un zâmbet drăguț și gropițe în obraji – mie mi se par grozave.

Port cerceuși de aur.

Uneori lumea nici măcar nu întreabă cum mă cheamă, ca și cum numele meu n-ar fi important. Este. Mă numesc Melody.

Am amintiri de mult, de când eram foarte, foarte mică. E greu însă, evident, să fac deosebirea între amintirile mele și imaginile filmate de tata cu camera lui video. Pe ultimele le-am văzut de un milion de ori.

Mama aducându-mă acasă de la spital – cu gura zâmbește, dar are ochii îngustați de îngrijorare.

Melody într-o cădiță mică de bebeluș. Măinile și picioarele mele sunt foarte slăbănoage. Nu împrôsc cu apă și nici nu dau din picioare.

Melody proptită între pături pe canapeaua din sufragerie – am pe față o expresie mulțumită. N-am prea plâns când eram bebeluș; mama jură că așa a fost.

Mama masându-mă după baie cu loțiune pentru copii – încă mai simt mirosul de lavandă –, apoi

înfășurându-mă într-un prosop pufos cu o glugă micuță într-un colț.

Tata a filmat cum eram hrănită, cum eram schimbată, chiar și cum dormeam. Pe măsură ce am crescut, probabil că se aștepta să mă răstorn de pe-o parte pe alta, să mă ridic în fund, să merg. N-am făcut nimic din toate astea.

În schimb, am absorbit totul. Am început să recunosc sunete, mirosuri și gusturi. Pufnetele și șuieratul cu care se trezea la viață centrala termică în fiecare dimineață. Mirosul înțepător de praf încins pe măsură ce casa se încălzea. Senzația de strănut în fundul gâtului.

Și muzica. În jurul meu pluteau și zăboveau cântece. Cântece de leagăn care adormeau odată cu mine, amestecate cu mirosurile suave ale așternutului. Armoniile mă făceau să zâmbesc. Parcă o coloană sonoră pictată mi-ar fi acompaniat viața. Când cântă muzica, aproape că pot auzi culori și mirosi imagini.

Mamei îi place muzica clasică. Simfonii de Beethoven importante și pline de avânt răsună din combina ei muzicală cât e ziua de lungă. De fiecare dată când le ascult, îmi par colorate în albastru aprins și miros a vopsea proaspătă.

Tata preferă mai degrabă jazzul și ori de câte ori are ocazia îmi face cu ochiul, scoate discul cu Mozart al mamei și pune în loc unul cu Miles Davis sau cu Woody Herman. Mie jazzul mi se pare cafeniu și miroase a praf ud. Pe mama muzica asta o scoate din minți, și poate că tocmai de asta pune tata jazz.

— Jazzul îmi dă mâncărime, zice ea și se încruntă atunci când muzica tatei explodează în bucătărie.

Tata se duce la ea, o scarpină ușor pe brațe și pe spate, apoi o îmbrățișează. Mama nu se mai încruntă. Dar trece din nou pe muzică clasică imediat ce tata iese din cameră.

Nu știu de ce, dar mie mi-a plăcut mereu muzica country – muzică zgomotoasă, zdrăngănită la chitară, de inimă albastră. Country înseamnă pentru mine lămâi – dar nu acre, ci dulci și pișcăcioase. Glazură de lămâie pentru tort, limonadă proaspătă și rece! Lămâie, lămâie, lămâie! Îmi place la nebunie.

Când eram mică de tot, îmi amintesc că stăteam în bucătărie și mama mă hrănea pentru micul dejun, iar la radio s-a auzit un cântec care m-a făcut să țip de bucurie:

Iar eu cânt
Elvira, Elvira,
Inima mea e-n flăcări, Elvira
Dă-i bice um-papa um-papa mou-mou
Dă-i bice um-papa um-papa mou-mou
Di, Silver, du-mă departe!

Cum de știam deja cuvintele și ritmul acestui cântec? Habar n-am. Se strecurase cumva în memoria mea – poate de la radio sau de la televizor. În orice caz, aproape că am căzut din scaun. M-am schimonosit la față, m-am cabrat și m-am răsucit încercând să arăt spre radio. Voiam să mai aud o dată cântecul acela. Dar mama s-a uitat pur și simplu la mine ca la o nebună.

Cum ar fi putut înțelege că-mi plăcea cântecul *Elvira* al celor de la Oak Ridge Boys, când abia dacă înțelegeam

eu însămi? Nu-i puteam explica nicicum că îmi mirosea a felii de lămâie proaspăt tăiate și că vedeam în minte note muzicale galbene în timp ce îl ascultam.

Dacă aș fi avut o pensulă... oho! Ce tablou ar fi ieșit!

Dar mama doar a clătinat din cap și a continuat să îmi bage în gură cu lingura sos de mere. Sunt atâtea lucruri pe care mama nu le știe!

Bănuiesc că-i un lucru bun faptul că sunt în stare să rețin tot – să păstrez adunate în minte toate clipele din viața mea. Dar este și peste măsură de chinuitor, din moment ce nu le pot împărtăși și nu-mi iese niciuna din cap, niciodată.

Îmi amintesc tot soiul de prostii, de exemplu senzația lăsată de un cocoloș de terci de ovăz care mi-a rămas lipit de cerul gurii sau gustul de pastă de dinți dacă nu m-am clătit bine.

Mirosul cafelei de dimineață este o amintire permanentă, amestecat cu mirosul de șuncă și cu trăncăneala crainicilor programelor matinale de la televizor.

Dar cel mai mult îmi amintesc cuvinte. Mi-am dat seama foarte devreme că există pe lume milioane de cuvinte. Toată lumea din jurul meu era în stare să le rostească fără pic de efort.

Vânzătorul de la televizor spunea:

„Cumperi unul și primești două gratis! Ofertă limitată!“

Poștașul care venea la ușă:

„Neața, doamnă Brooks. Ce face copilul?“

Corul de la biserică:

„Aleluia, aleluia, amin!“

Casiera de la băcănie:

„Vă mulțumim că ați cumpărat de la noi!“

Toată lumea se exprimă folosind cuvinte. În afară de mine. Și pun pariu că majoritatea oamenilor nici nu-și dau seama de adevărata forță a cuvintelor. Eu da.

Gândurile au nevoie de cuvinte. Cuvintelor le trebuie o voce.

Îmi place mirosul părului mamei după ce se spală pe cap.

Îmi place atingerea aspră a obrazului tatei înainte să se bărbierească.

Dar n-am fost niciodată în stare să le-o spun.

3

Cred că mi-am dat seama că sunt altfel încetul cu încetul. Cum n-am avut niciodată dificultăți să gândesc sau să-mi amintesc, mă surprindea că nu puteam face lucruri. Și mă înfuria.

Când eram foarte mică – aveam mai puțin de un an, sunt sigură –, tata mi-a adus o pisicuță de pluș. Era albă, moale și avea exact mărimea potrivită s-o poată apuca niște degete dolofane de copil. Eu stăteam pe podea într-unul dintre suporturile acelea portabile pentru bebeluși – eram prinsă bine în chingi – și îmi cercetam lumea proprie, alcătuită din covorul verde și pufos și din canapeaua asortată. Mama mi-a pus pisica în mâini, iar eu am zâmbit.

— Uite, Melody, tata ți-a adus o jucărică drăguțică, a gândurit ea cu vocea aceea pițigăiată cu care se adresează adulții copiilor.

Ce însemna „jucărică drăguțică“? Ca și cum n-ăr fi fost destul de greu să-mi dau seama ce înseamnă cuvintele adevărate, acum trebuia să-mi bat capul și cu maimuțările ei!

Dar senzația de moliciune răcoroasă a blăniței pisicii îmi plăcea teribil. Pe urmă, jucăria a căzut pe covor.

Dar cel mai mult tata îmi cânta. Are o voce limpede, făcută parcă special pentru cântece ca *Yesterday* sau *I Want to Hold Your Hand*³. Tatei îi place la nebunie formația The Beatles. Nu, nu-i poți înțelege pe părinți și de ce le plac anumite lucruri.

Am avut mereu auzul foarte bun. Țin minte că auzeam mașina tatei încă de când intra pe strada noastră, apoi îl ascultam trăgând pe alee și scormonind prin buzunar după cheile de la casă. Le arunca pe prima treaptă a scării interioare și pe urmă auzeam ușa frigiderului deschizându-se – de două ori. Prima data își lua ceva rece de băut. A doua oară căuta o bucată zdravănă de brânză Muenster. Îi place mult de tot brânza, chiar dacă nu se împacă prea bine cu sistemul lui digestiv. Tata trage cele mai bubuitoare și mai puturoase părțuri din câte există. Nu știu cum reușește să se abțină la serviciu, sau măcar dacă reușește, dar când venea acasă le dădea drumul din plin. Începea de când urca scările.

Treaptă, părț.

Treaptă, părț.

Treaptă, părț.

Când ajungea la mine în cameră, râdeam deja, iar el se apleca peste patul meu și mă săruta. Răsuflarea îi mirosea întotdeauna a mentă.

Tata îmi citea ori de câte ori putea. Chiar dacă știam că probabil era obosit, zâmbea, alegea o carte sau două, iar eu ajungeam pe Tărâmul Sălbăticiunilor⁴ sau în harababura stârnită de Cotoiul cu pălărioii⁵.

³ Melodii ale grupului The Beatles.

⁴ *Regele tuturor sălbăticiunilor* de Maurice Sendak, traducere din engleză de Roxana Jeler, Editura Arthur, București, 2014.

⁵ Trimitere la *Cotoi cu pălărioii* de Dr. Seuss, traducere din

Cred că știam cuvintele pe de rost înainte să le învețe el. *Noapte bună, Lună*⁶. *Faceți loc pentru rățuște*⁷. Și alte câteva zeci de cărți. Cuvintele din absolut toate cărțile pe care mi le-a citit vreodată tata mi-au rămas în minte pentru totdeauna.

Iată care-i treaba: sunt incredibil de deșteaptă și nu mă îndoiesc că am memorie fotografică. Parcă aș avea în cap un aparat de fotografiat, iar când văd sau aud ceva apăs pe buton și totul se înregistrează.

Am văzut odată la televizor un documentar despre niște copii geniali. Copiiiăștia puteau ține minte înșiruirii complicate de numere, își aminteau cuvinte și imagini în ordinea corectă sau memorau fragmente lungi de poezii. Și eu pot face toate astea.

Îmi amintesc numărul gratuit de apel de la toate reclamele, laolaltă cu adresele poștale sau de Internet. Dacă am vreodată nevoie de un set de cuțite noi sau de aparatul de gimnastică perfect, am păstrat în minte informația necesară.

Știu numele actorilor și actrițelor din toate filmele, știu programul tuturor posturilor de televiziune, care pe ce canal este și când se dau reluări. Îmi amintesc chiar și dialogurile din fiecare emisiune și reclamele din pauze.

Uneori mi-aș dori să am în cap un buton de ștergere.

Am o telecomandă de televizor atașată la scaunul cu roțile, foarte aproape de mâna dreaptă. În partea

engleză de Florin Bican, Editura Vlad și Cartea cu Genius.

⁶ *Goodnight Moon* de Margaret Wise Brown și ilustrată de Clement Hurd.

⁷ *Make Way for Ducklings*, text și ilustrație de Robert McCloskey.

stângă am telecomanda radioului. Reușesc să-mi controlez suficient pumnul și degetele cât să apăs butoanele și să schimb programele, iar asta *chiar* mă bucură! Dacă rămâi douăzeci și patru de ore pe un canal de lupte sau de teleshopping îți poți pierde mințile! Pot ajusta volumul și pot chiar să mă uit la un DVD, dacă a pus cineva unul în *player* pentru mine. De multe ori mă uit la vechile filmulețe cu mine făcute de tata.

Îmi plac și posturile pe care se vorbește despre regi și regatele pe care le-au cucerit sau despre doctori și bolile pe care le-au vindecat. Am văzut documentare despre vulcani, despre cum atacă rechini, despre câini născuți cu două capete și despre mumiiile egiptene. Mi le amintesc pe toate. Cuvânt cu cuvânt.

Nu că mi-ar folosi la ceva. Nimeni în afară de mine nu știe că am atâta informație stocată în minte. Nici măcar mama, deși posedă acel „simț matern“ care o face să știe că înțeleg lucruri. Dar chiar și simțul acela are limitele lui.

Nimeni nu-și dă seama. Nimeni. Asta mă scoate din minți.

Așa că din când în când *chiar* îmi pierd controlul. De-adevăratelea, adică. Brațele și picioarele mi se încordează și lovesc în toate părțile ca ramurile unui copac pe timp de furtună. Până și fața mi se schimonosește. Uneori, când mi se întâmplă asta, nu pot respira prea bine, dar trebuie, pentru că am nevoie să țip, să urlu, să răbufnesc. Nu sunt convulsii. Acelea-s manifestări medicale și te fac să adormi.

Chestiile astea – eu le numesc „tornade“ – fac parte din ființa mea. Toate lucrurile care nu funcționează răbufnesc și se dezlănțuie. Nu mă pot opri, chiar dacă vreau, chiar dacă știu că-i sperii pe ceilalți. Îmi pierd controlul și poate ieși destul de urât.

Odată, când aveam patru ani, mama și cu mine am fost într-un supermagazin dintre acelea care vând orice, de la lapte la mobilă. Eram încă destul de mică încât să încap în scăunelul pentru copii de deasupra căruciorului. Mama venea întotdeauna pregătită cu perne pe care mi le îndesa în jur, ca să nu mă clatin aiurea. Totul merge bine. Ea pune în cărucior hârtie igienică, apă de gură și detergent, iar eu mă uitam în jur și mă bucuram de plimbare.

Pe urmă, la raionul cu jucării, le-am văzut. Pachete vii colorate cu niște cuburi din plastic. Văzusem chiar în acea dimineață o atenționare la televizor despre jucăriile alea – erau retrase de pe piață pentru că vopsea lor conținea plumb. Câțiva copii fuseseră deja internați în spital din cauza unor intoxicații, spusese reportajul. Dar, iată-le, aici rămăseseră pe raft.

Am arătat spre ele.

Mama a zis:

— Nu, scumpo. N-ai nevoie de cuburi. Ai destule jucării.

Am arătat din nou spre ele și am țipat. Am dat din picioare.

— Nu! a zis mama mai autoritar. Nu-mi face mie o criză!